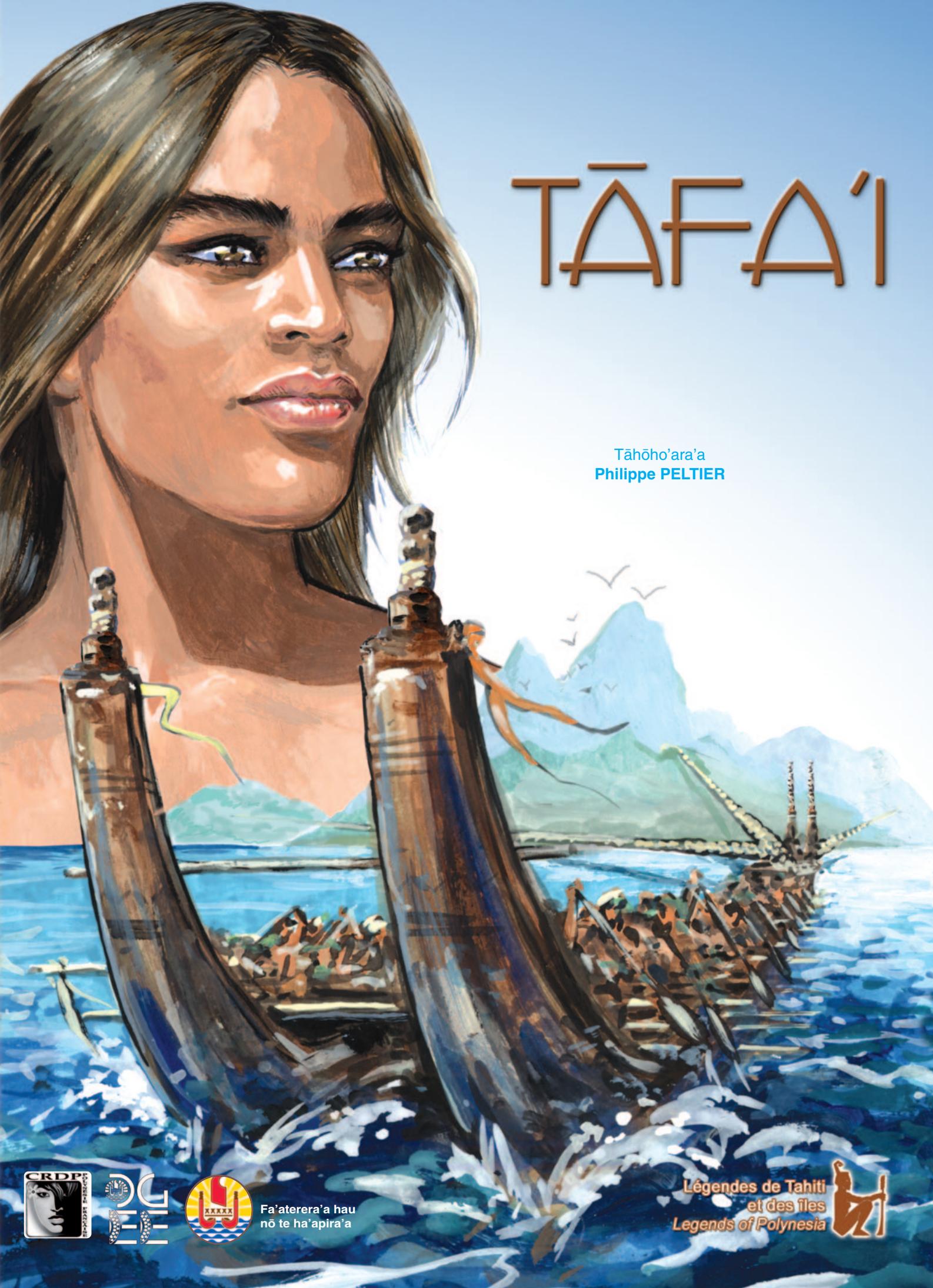

TĀFAʻI

Tāhōho'ara'a
Philippe PELTIER

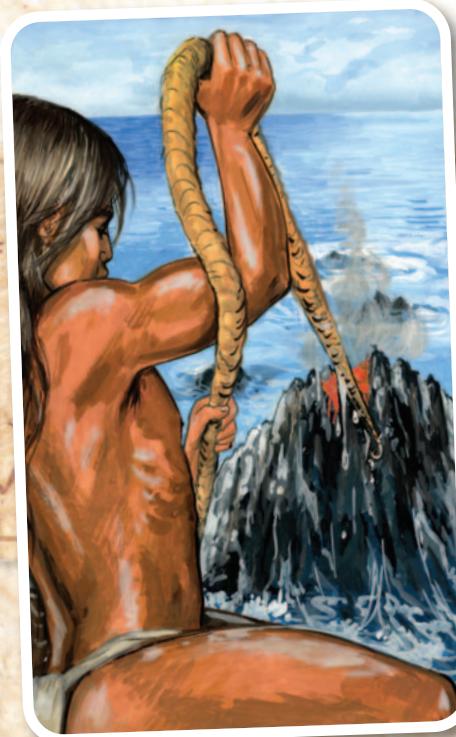
Fa'aterera'a hau
nō te ha'apira'a

Légendes de Tahiti
et des îles
Legends of Polynesia

Te mau 'ā'ai mā'ohi
CRDP

TĀFA'I

Tāhōho'ara'a
Philippe PELTIER

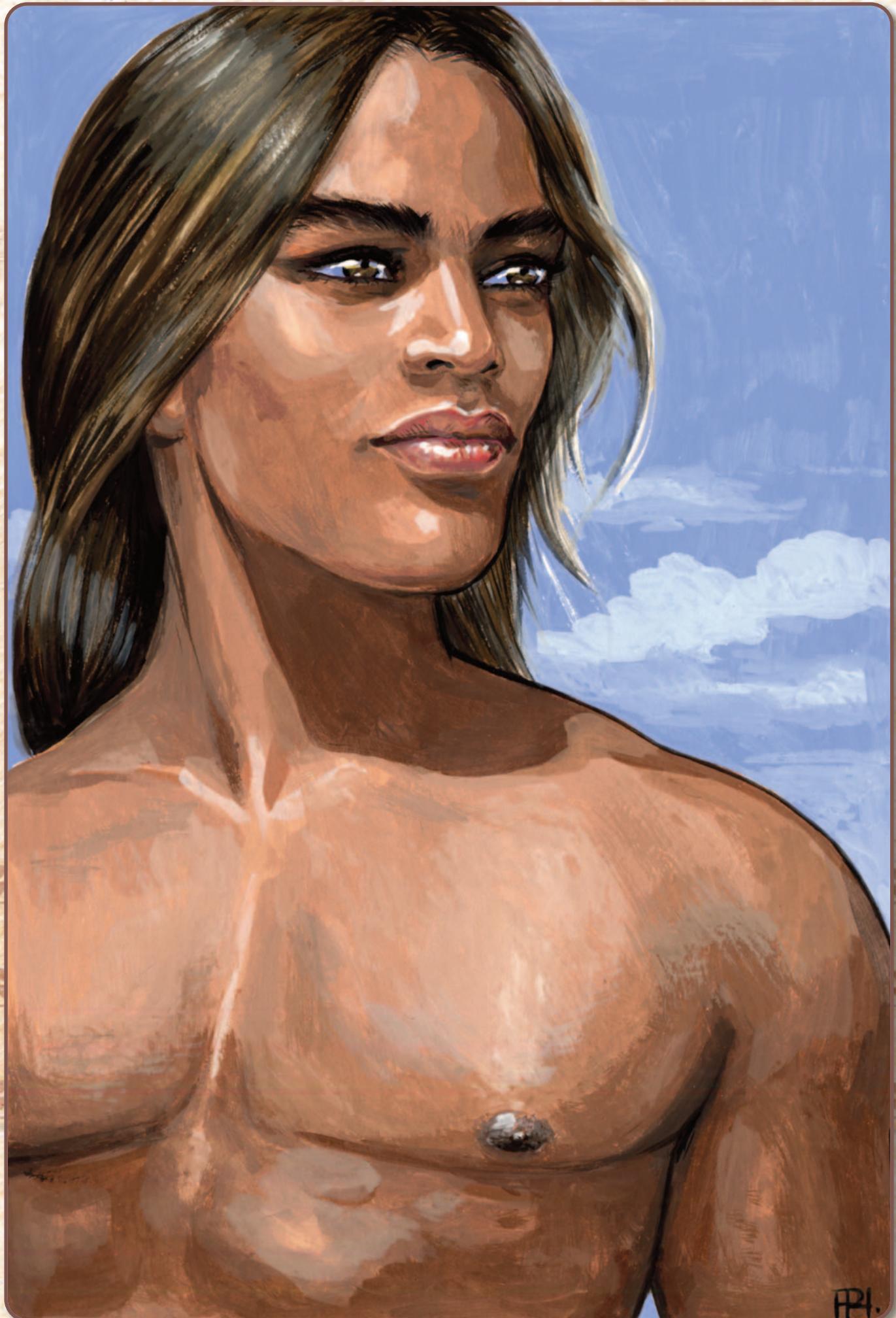
Fa'aterera'a hau nō te Ha'api'ira'a
© MEA - DGEE
www.education.pf

Mai tōna ā 'āpira'a, 'ua roa'a mai ia Tāfa'i te tahi mau mana ta'a'ē, nō roto mai i tōna metua vahine, te ruahine ra 'o Hina tahutahu.

'Ua ha'aipoipo Hina ia Hema ; e ta'ata noa 'oia 'ua fānau mai i nā tama ra : 'o 'Arihinuiāpuā te matahiapo, 'e te teina, 'o te hō'ē īa tama tupu maita'i, te pūpure 'e te 'iri mā'ute'ute ato'a, tei tū te huruhurura'a i tōna iho tupuna tāne, ia Mono'i here. Pi'ihia atura 'oia : Tāfa'i.

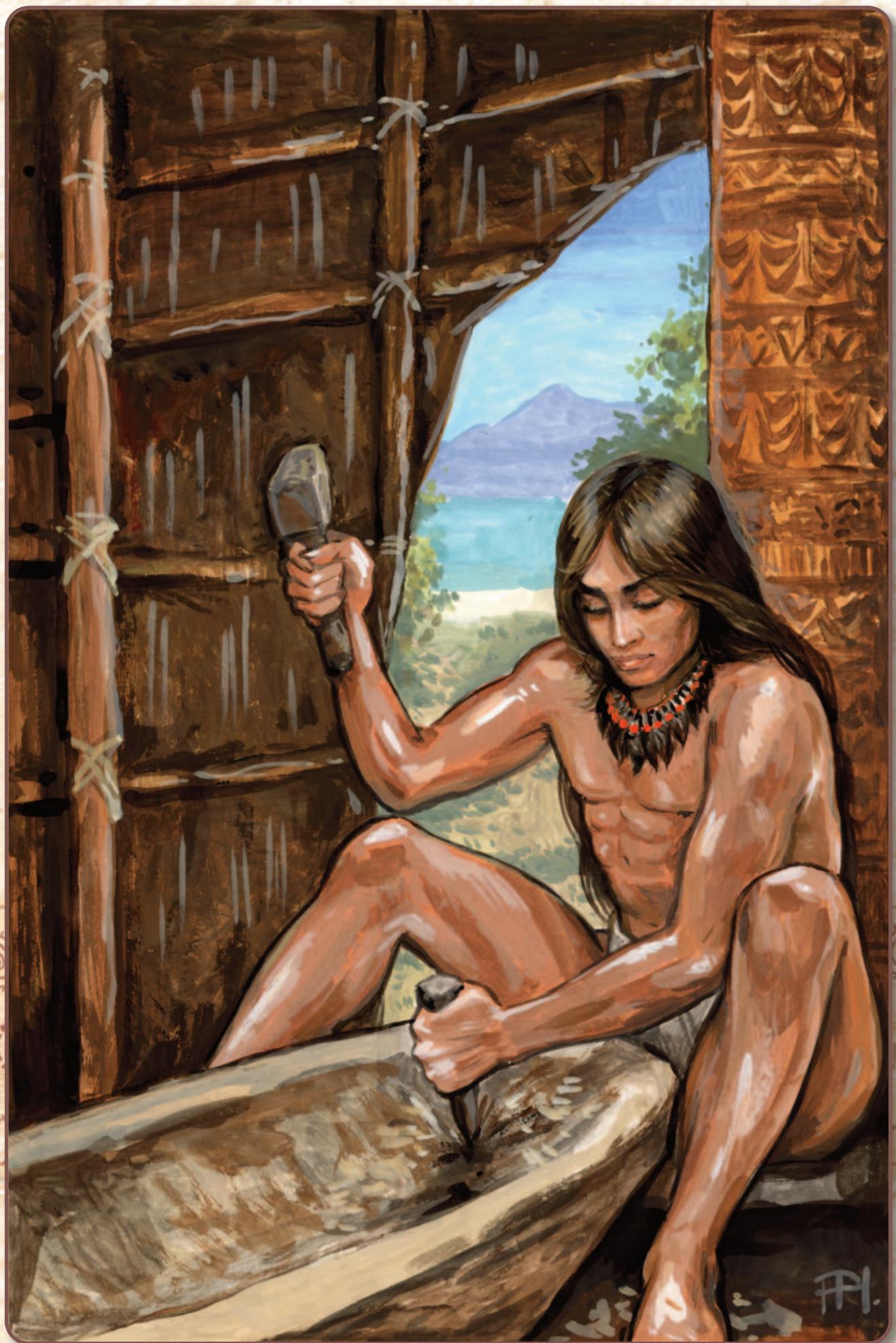

PR

Ua rau te fifi i fā mai i roto i te tau o tōna 'āpīra'a 'e pa'ari mai ai, tei tohu i te hō'ē orara'a ta'a'ē 'e te fa'ahiahia nō Tāfa'i 'āmuri a'e. Nā taua mau fifi ra i ha'apāpū maite i tōna 'ite 'ohie 'e i tōna māramarama rahi.

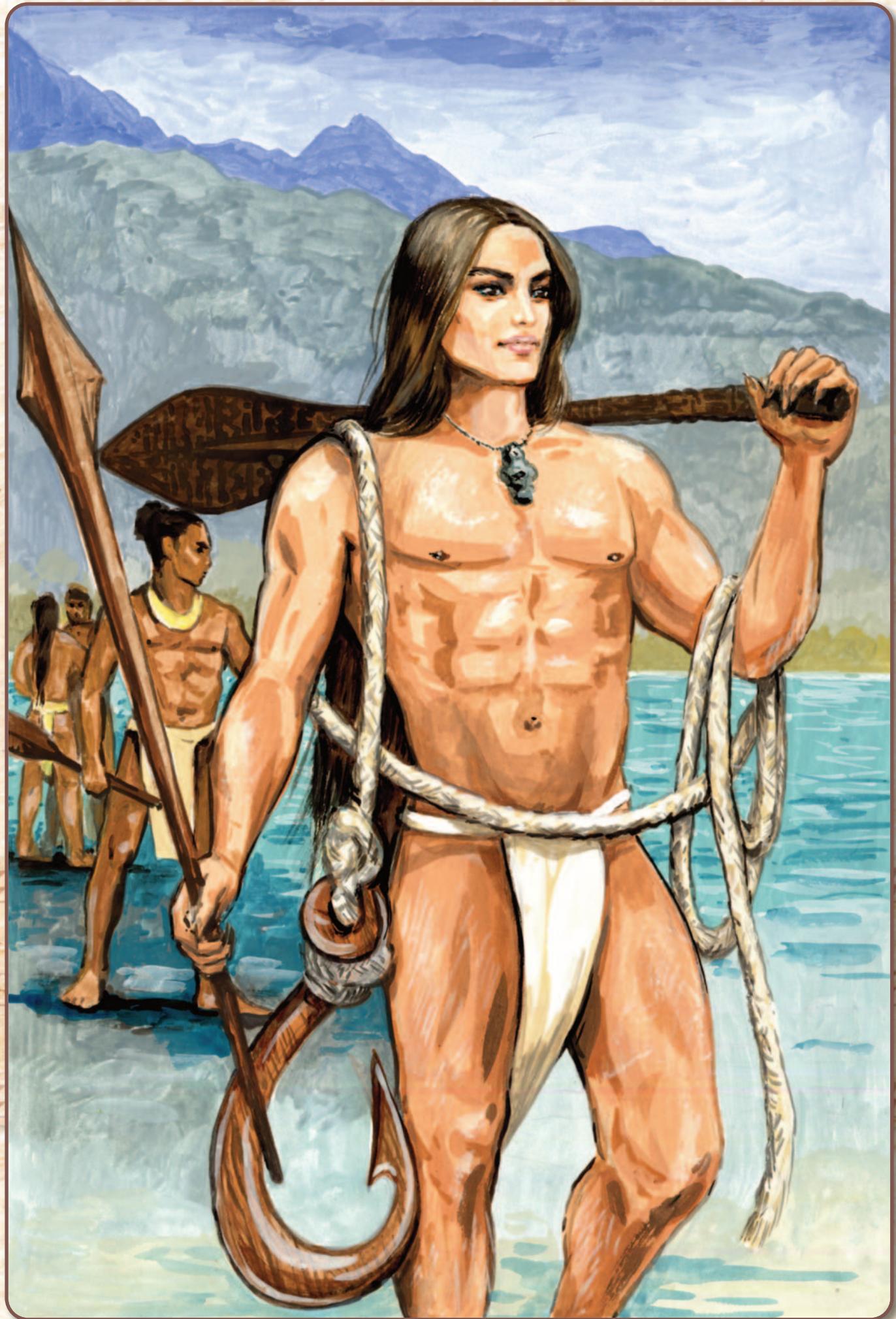
'A taure'a mai ai, 'ua rave 'o Tāfa'i i te mau 'ohipa maere tei fa'a'ite pāpū i tei mana'o-ātea-a'ena-hia. 'Āre'a i tōna tua'ana ra, 'ua vai 'oia 'ei ra'atira noa, 'ei ta'ata noa, tei morohi te parau nō te ro'o rahi o tōna teina. E ta'ata tino rahi 'o Tāfa'i 'e te pāutuutu ho'i : e atua. E rouru tea tōna 'e te hinuhinu, e mata hiri 'e te 'ara'ara, e rima rrahi 'e te pūai, 'e, e mai'u'u roa 'e te 'oe'oe. E rahi a'e 'oia i te mau ta'ata ato'a, inaha, tei te pa'ufifi noa rātou iāna.

E au i te marumana 'ia haere iho, 'e, e mau roa tōna tapua'e i te vāhi tāna e ta'ahi ra, tae noa atu i te vāhi pa'ari roa a'e. 'Ua tui tōna ro'o i te fenua ato'a nō tōna pa'ari 'e tōna 'ite. 'Ua riro 'oia 'ei ta'ata 'aravihi i roto i te mau ha'a ato'a e rāve'a na i taua tau ra. Nō tōna itoito 'e tōna maita'i rahi i here 'e i fa'aturahia ai 'oia e tō TA-HITI pā'āto'a, 'e, mā'itihia atura e te nuna'a 'ei ra'atira nō te mau toa, 'oia ho'i, 'ei Toaupo'otū.

Eta'ata purutia rahi 'o Tāfa'i, 'e, 'ua hina'aro 'oia 'ia 'ite i te mau mea ato'a e vai ra i ni'a i te moana 'iripa'o. Hāmani ihora i te hō'ē va'a tau 'ati nōna, tei topahia e ana te i'oa ra Ānuanua. 'E mā'iti ihora i te hō'ē tahu'a 'e i te mau horopahī pāpū nō te pe'e iāna i roto i teie tere purutia nōna ra ; 'āre'a i te pairati 'e te hi'opo'a fēti'a ra, 'ōna iho īa.

Rave a'era Tāfa'i i tāna ta'o, 'oia ho'i i tāna 'ōmore. 'Aore e ta'ata
e mara'a iāna taua 'ōmore ra, 'e, 'aore ato'a nō te tāpe'a
i te hoe nāna ra.

Fa'aineine ihora i te hō'ē taura ro'a, 'e, tāmau atura i te tahi matau
rā'au i ni'a iho : e matau mana ho'i teie. Tē fa'aineine ato'a ra
tōna mau ta'ata i tā rātou iho taura 'e te matau, 'e, i te otira'a,
pīfaohia atura e Tāfa'i. I muri a'e i tō rātou ta'ura'a i te mau atua,
fano atura.

'Ua tere noa rātou i 'apato'erau nā ni'a i te moana paruparu, 'a hi'o noa ai, e tā rātou mau taura manamana, i te mau fenua nō raro mai i te tai : i ni'a noa i te po'opo'ora'a 'are miti, 'ua 'ite rātou e fenua tā rātou e huti mai ra.

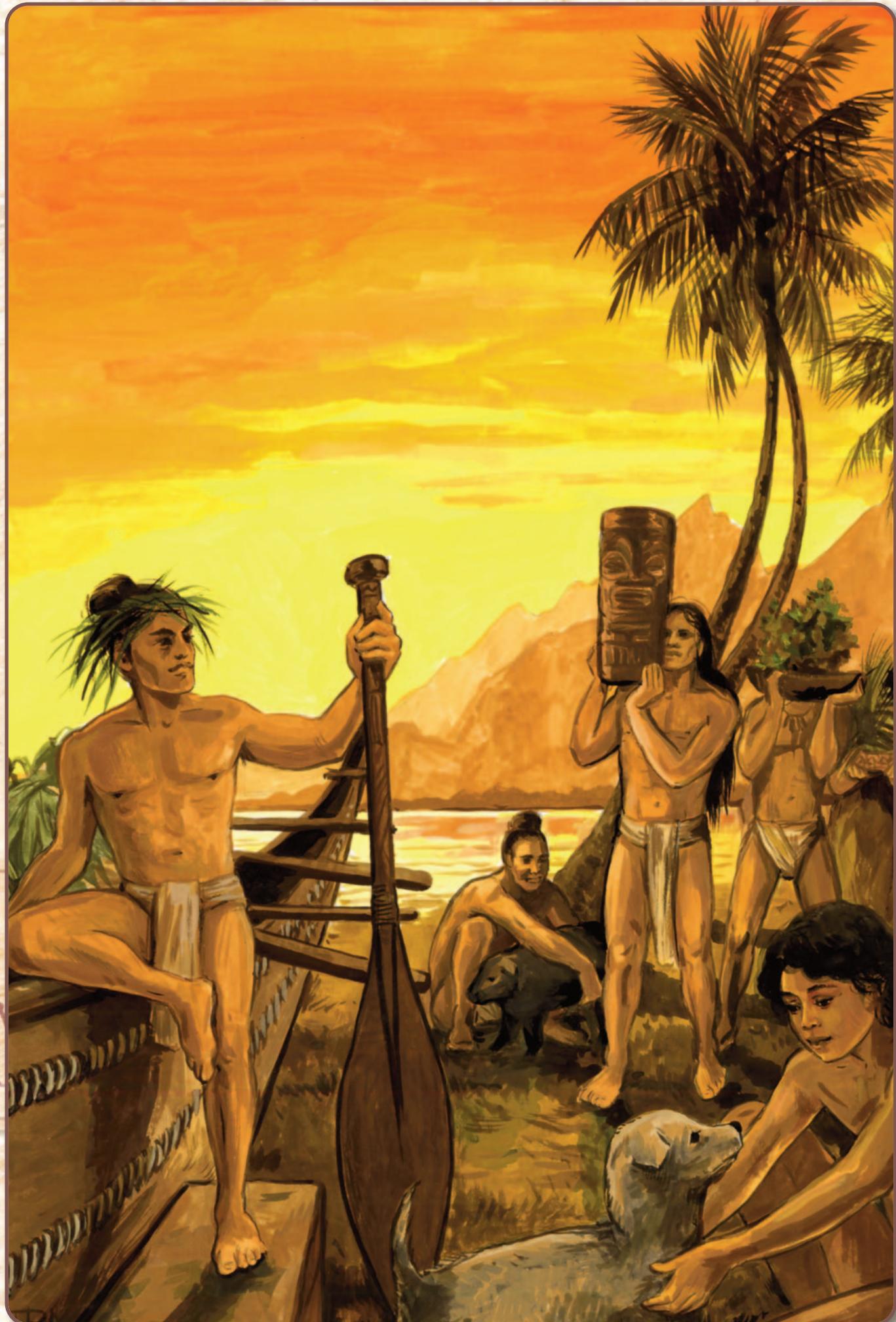
Tae atura rātou i te tahi ratuāririi i reira te 'are e fati pūai a'e ai i te tahi atu mau vāhi. Tāpiri atura 'e 'ite a'era i te mau fenua HAWA'I tei nane haere noa i raro i te 'iriātai.

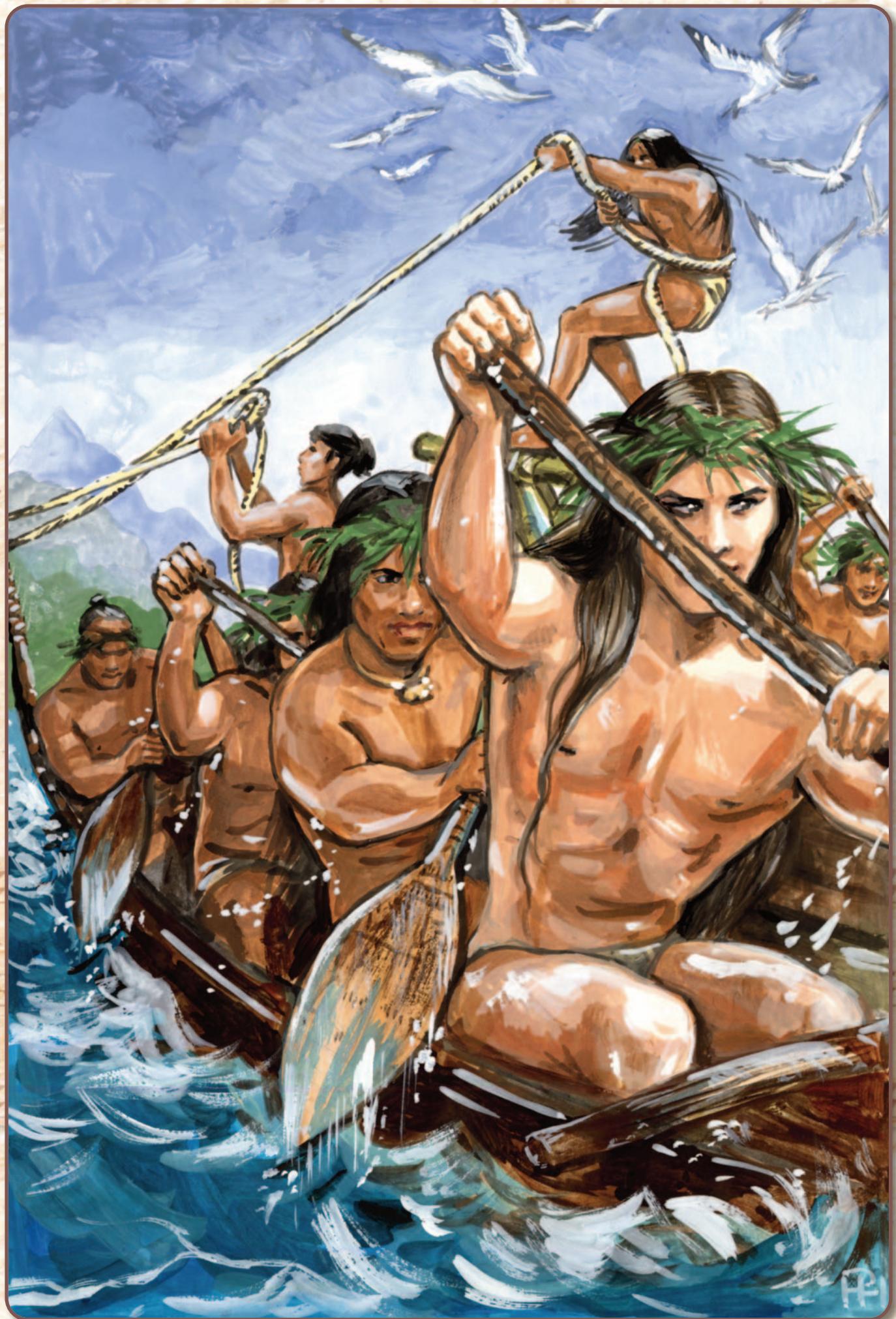
Taora atura Tāfa'i i tāna taura, 'e, te fenua mātāmua tāna i hī mai, 'o 'AIHĪ īa, tei pi'ihia i teie mahana HAWA'I. Fā maira nā tara maeha'a o 'AIHĪ mai roto mai i te mātā 'are 'e fana atura i te ra'i. 'Āre'a i tōna mau hiti ra, 'ua toro 'a tārava haere ai, ē tae noa atu i te paera'i.

Topahia ihora e tō TAHITI te i'oa ra HAWA'I-Ī-'Ā, HAWA'I tei 'ā, nō te ahi mure 'ore nō roto mai i te 'utu o te mou'a ahi ra, 'e, nō te fa'ata'a'ē i taua fenua ra ia HAWA'I nō te pae 'apato'a. I muri iho, 'ua hī mai Tāfa'i i te fenua ra MĀUI, 'ei fa'ahanahana i te 'aito ra 'o Māui, i tōna vehera'a i te ao : te fenua i te hō'ē pae 'e te ra'i i te tahī pae. E fenua tupura'a teitei ato'a teie. Tautai haere noa atura 'o Tāfa'i mā ē pau roa a'era te mau fenua o te ta'amotu nei i te tōhia mai e rātou, mai roto mai i te moana paruparu.

Rreira īa tō teie mau matapū ho'ira'a i te pae to'a, nō te ti'i i tō reira mau ta'ata, 'ei ha'apārahi ia rātou i ni'a i teie fenua 'itea-'āpī-hia. I te revara'a, 'ua uta te mau ra'atira i tō rātou mau atua, te tumu 'uru 'e vētahi mau rā'au tupu.

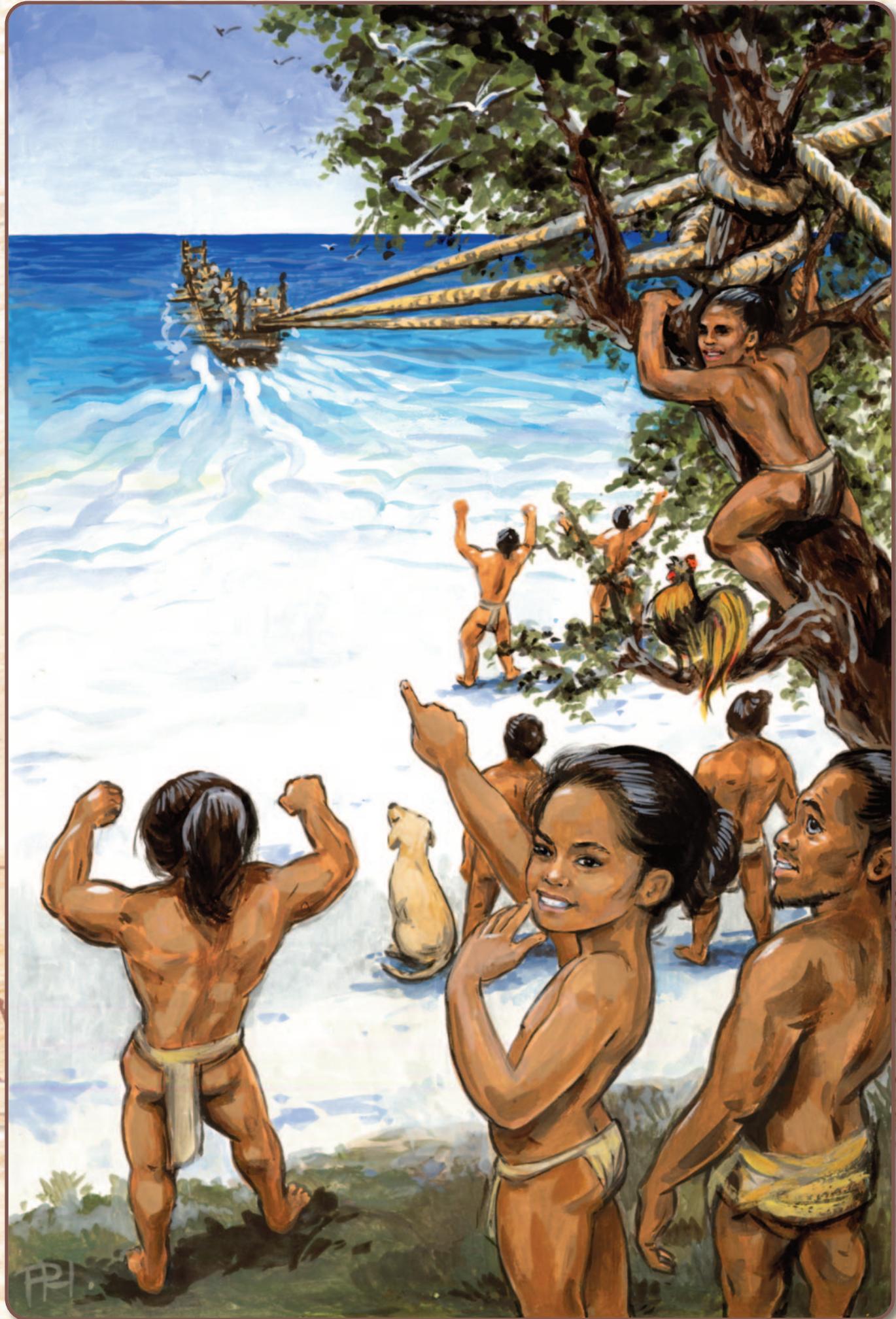

Tae a'era rā i te tau, mihimihī 'ihora te mau ta'ata i purutia atu i 'apato'erau, i tō rātou mau fēti'i i fa'aea i 'apato'a, i te mea ē, 'ua ātea rātou rātou iho ; 'āre'a 'o Tāfa'i ra, 'o tei ho'i i TAHITI, 'ōpuua 'ihora i te fa'aho'i mai i 'apato'a i te ta'amotu nō HAWA'I.

Nā roto i te tauturu a tōna mau hoa, fa'aineine atura rātou i te taura rōroa 'e te pa'ari maita'i. Ta'o a'era Tāfa'i i te mau atua 'e a'o atura i tōna mau ta'ata :

- 'A ara māite, 'eiaha te mana tē ha'amanaua i tā tātou 'ōpuara'a 'ia 'ore. 'Aore e parau, 'aore e fāriu 'ia ha'amata te 'ohipa, 'oi riri te mau atua, 'a fa'aru'e mai ai ia tātou.

Tā'amu māite a'era rātou i te mau fenua tāta'itahi 'e riro maira 'ei firi hō'ē, 'a tāpona atu ai i ni'a i te va'a tau 'ati 'o Tāfa'i. Tere marū atura te va'a ra 'a hoe mū noa ai te feiā hie, mā te hi'o tūtonu i mua. 'Aore i maoro, hā'uti'uti 'ihora te mau fenua, 'e, pe'e 'aifaroti'a atura te va'a rahi o Tāfa'i ra.

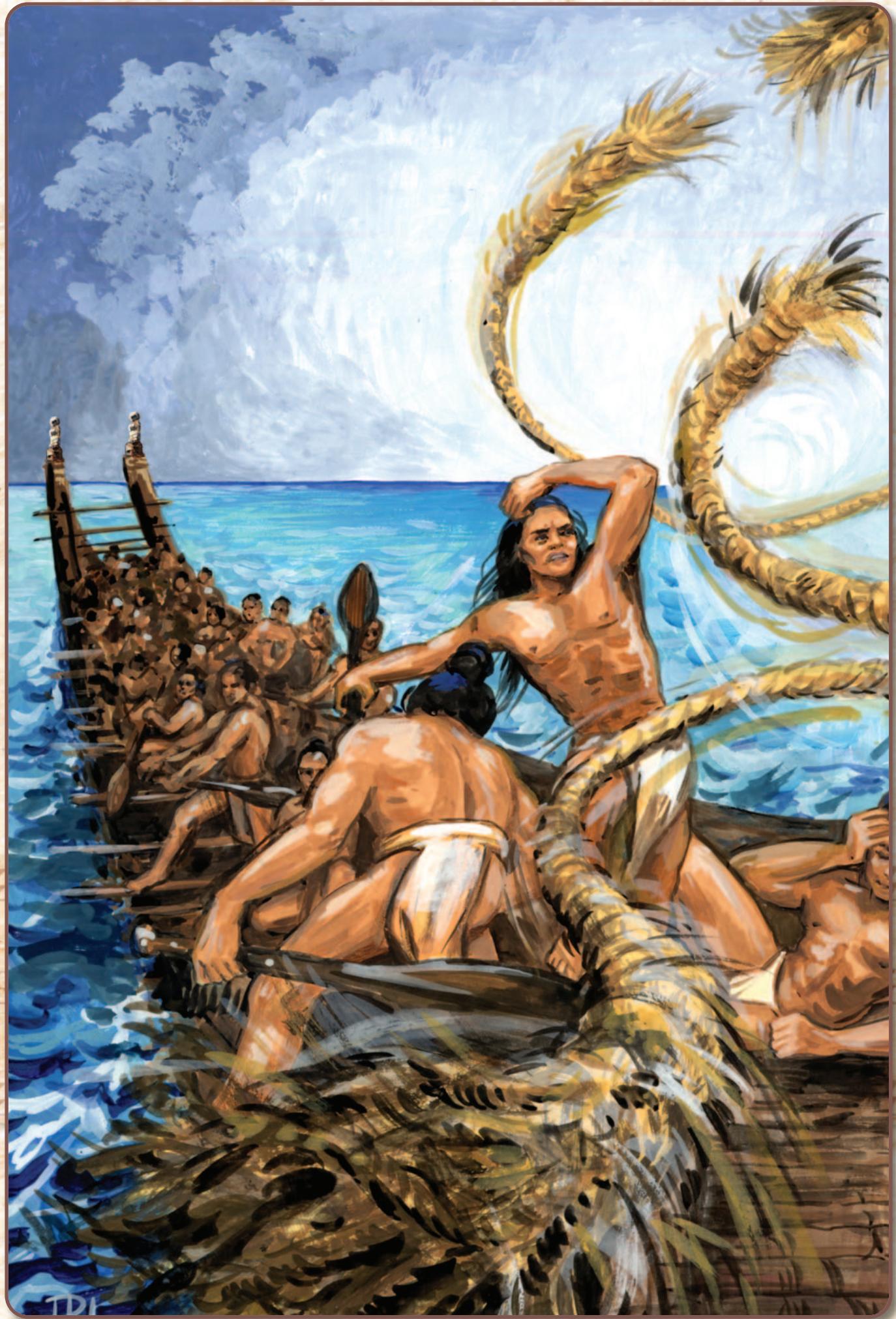

Vevovevo a'era te mau pōpōra'a mai tātahi mai. 'Ua 'oa'oa te mau 'ihitai i te fa'aro'ora'a atu ; 'aita rā rātou i fāriu a'e 'e 'ua fa'aea muhu 'ore noa.

I ni'a i te mau fenua ra, 'o te natura tā'ato'a īa tei māuruuru : mai te mau vāhi ato'a, tē pa'a'ina mai ra te mau 'āruera'a ; 'oa'oa iti rahi tō te ta'ata 'e tō te 'animara, tei hau atu i te farara mata'i 'e te 'āvīvī 'are miti i ni'a i te a'au. Tē 'oto ra te mau manu, tē 'ā'aoa ra te mau moa oni, tē reoreo ra te mau moa ufa, 'a 'aoa noa ai te mau 'ūrī. I te tahī taime, tē 'ū'uru tūroto mai ra īa te mau pua'a, 'a rere noa ai te mau pētea i ni'a i te ra'i, mā te maniania rahi.

Tē hoe māmū noa ra īa te feiā 'o Tāfa'i, mā te fāriu 'ore, 'a nu'u noa ai te mau fenua i ni'a i te moana.

TDL

■ taua taime ra, pīna'ina'i maira te mau haruru pahu 'e te mau ta'i vivo navenave tei 'āpe'ehia e te mau pehe rearea a te huira'atira. I tō rātou fa'aro'ora'a i taua mau ta'i ra, putapū a'era tō rātou 'ā'au. 'Aita te 'ihitai i fa'a'oroma'i fa'ahou, maoti rā 'o Tāfa'i. Fāriu ihora tōna mau toa 'e ti'a a'era nō te 'ori 'e te pehe.

'O te 'orera'a ato'a īa te mana i vai na 'a fano noa ai rātou. Mutu ihora te mau taura, riri a'era te mau atua 'e pāto'i atura i te turu ā i tā rātou 'ōpuara'a.

Tupu ihora te tahi 'āhuehuera'a iti rahi i rotopū i te mau fenua i tōhia mai. 'Ua nu'u noa 'o HAWA'I ; 'āre'a 'o KAUAI rāua 'o NI'IHAU, 'ua 'ōtohe īa 'a vai noa ai te tahi mau fenua i rōpū. Fā maira te mau motu ri'i, nō roto mai i te mau toe'a fenua i pāpararī haere i muri a'e i tō rātou ūra'a.

'Ua tāparu 'e 'ua tāparu te nuna'a i te mau atua, mā te pūpū
atu i te mau ō nā rātou. 'Ua pure ato'a 'o Tāfa'i, 'oia i 'ore
i hapa i roto i teie tere. 'Aore e rāve'a, 'aita te mau atua i 'āhīhī
a'e, i aroha noa a'e, 'e nō reira, ha'apae atura 'o Tāfa'i i tāna
'ōpuara'a.

Mai taua mahana mai ra i riro ai te ta'amotu nō HAWA'I 'ei pu'e'a
fenua anoano, 'e, tei tu'atu'a 'autara i tōna mau tuahine nō te
moana uriuri.

Fa'anava'ira'a

E 'aito mā'ohi tu'iro'o mau o Tāfa'i

'Ua tu'i tōna ro'o nā te ao mā'ohi.

'O Kaha'i tōna i'oa i HAWA'I, 'o TAWHAKI i Aotearoa, 'o TAHAKI i tuamotu mā, 'o TA'AKI i Raroto'a
'e 'o TAFA'I i Hāmoa.

Te mau Tapa i roto i te puta hōho'a

Hōho'a o te hō'ē tapa nō TAHITI, 'āfa'ihia i te fenua Peretāne e te tāpena Tute i te matahiti 1773.

Hōho'a o te hō'ē tapa nō HAWA'I, 'āfa'ihia i te fenua Peretāne e te tāpena Tute i te matahiti 1773.

Te mau 'ā'ai mā'ohi

Tāfa'i

Fa'atanora'a
Gaëlle LATOUR

Tāhōho'ara'a
Philippe PELTIER

Fa'a'ohipara'a i te rāve'a roro uira
Heinui LE CAILL

Te ti'a nō te nene'ira'a
Mairenui LEONTIEFF

Fa'anahohia
i raro a'e i te fa'aterera'a a
Aline-Titiehu Heitaa-Archier
IEN, fa'atere nō te pū CRDP
Jean-Louis LAFLAQUIÈRE
IEN, fa'atere nō te pū CRDP

Te fa'atere nō te nene'ira'a
Jean-Michel GARCIA
Fa'atere nō te pū DGEE

ISBN. 978-2-37317-034-4
Réf. PI-20007
© MEA - DGEE
www.education.pf

ISBN. 978-2-37317-034-4
Réf. PI-20007
© MEA - DGEE
www.education.pf